

LAPINLAHDEN KUNNAN KIUSAAMISEEN PUUTTUMISEN MALLI

*Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta,
väkivallalta ja häirinnältä*

Sisällys

1. Koulukiusaamisen ehkäiseminen Lapinlahden kunnan kouluissa	3
1.1. Kiusaamisen määritelmä	3
1.2. Kiusaamisen ehkäiseminen	3
1.3. Toiminta kiusaamistilanteissa	3
2. Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	4
3. Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäiseminen ja siihen puuttuminen.....	5
3.1. Häirintä voi ilmetä esimerkiksi seuraavin tavoin:	5
3.2. Häirinnän ehkäiseminen.....	5
3.3. Häirintään puuttuminen.....	6
4. Kodin ja koulun yhteistyö.....	6
5. Yhteistyö viranomaisten kanssa.....	6
6. Suunnitelmasta tiedottaminen ja perehdyttäminen.....	6
7. Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta, seurantaan liittyvä.....	6

1. Koulukiusaamisen ehkäiseminen Lapinlahden kunnan kouluissa

1.1. Kiusaamisen määritelmä

Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai paha mieltä. Yksittäinen oppilas voi kohdistaa toistuvasti kiusaamista myös useisiin oppilaisiin. Kaikki koulussa tapahtuva aggressiivinen käyttäytyminen ei ole koulukiusaamista. Myös opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva voi joutua kiusaamisen kohteeksi.

Kaikkein tavallisimmin kiusaaminen ilmenee sanallisena, kuten nimittelynä, pilkkaamisena tai toisen naurun alaiseksi tekemisenä. Kiusaaminen voi olla fyysistä (töniminen tai lyöminen), omaisuuteen kohdistuvaa (tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen) tai epäsuoraa (ryhmän jäsenten manipulointi, ilkeiden juorujen tai valheiden levittäminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen). Myös internetissä tai siihen liitettyjen laitteiden välityksellä tapahtuva toiminta voi olla kiusaamista.

1.2. Kiusaamisen ehkäiseminen

Lapinlahden kunnan kouluissa käytetään KiVa-koulu -menetelmää kiusaamisen ehkäisemiseen. Kouluissamme lisätään yhteishenkeä ja hyvinvointia sekä vahvistetaan oppilaiden kiusaamisen vastaisia asenteita mm. seuraavin keinoin:

- KiVa –koulutunnit
 - Alakoulussa luokilla 1. ja 4. yhteensä 20 tuntia ja yläkoulussa luokilla 7. ja 8. yhteensä 10 tuntia.
- Koskemattomuussääntö
- Oppilaskuntatyö
- Kummi- ja/tai tukioppilastoiminta
- Luokkien välinen yhteistyö
- Vuorovaikutustaitojen aktiivinen harjoittelu
- Teemapäivät
- Oppilaiden osallistaminen

Kiusaamiseen liittyvistä käytänteistä tiedotetaan oppilaita ja huoltajia lukuvuoden alussa.

- Oppilaita valvotaan kouluaikana, ja valvonta järjestetään koulun olosuhteet huomioiden riittäväksi.

Luokissa luokanopettajat/luokanvalvojat ja oppilashuoltohenkilöstö käsittelevät kiusaamiseen liittyviä asioita säännöllisin väliajoin. Kiusaamiseen puututaan aina ja tietoon tulleet kiusaamistapaukset kirjataan. Koulujen oppilashuollon henkilöstö toimii ennaltaehkäisevässä roolissa koulukiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja auttaa tarvittaessa kiusaamisen osapuolia.

1.3. Toiminta kiusaamistilanteissa

Koulukiusaaminen voi tulla tietoon koulun aikuiselle suoraan kiusatulta oppilaalta, hänen huoltajiltaan, kiusatun koulutovereilta tai tilanteen havainneilta muilta aikuisilta. Koululaisia ja heidän huoltajia rohkaistaan ottamaan yhteyttä luokanopettajaan, luokanohjaajaan tai keneen tahansa koulun tai oppilashuollon henkilöstöön, mikäli koululaisten tai heidän huoltajien tietoon tulee jotain, johon pitäisi puuttua.

Lapinlahden kunnan kouluilla käytetään kiusaamisen selvittämiseen omaa toimintamallia:

1. Seulonta
 - Onko kyse kiusaamistapauksesta?
 - Jos kiusaaminen ei ole systemaattista, kasvatuksellinen keskustelu osallisten kanssa.
 - Seulonnan tekee tilanteen havainnut opettaja.

- Jos kiusaaminen on systemaattista, siirrytään vaiheeseen 2, josta eteenpäin toimenpiteet tekevät tehtävään nimetyt opettajat (KiVa-ryhmä)
2. Keskustelu kiusatun kanssa.
 3. Yksilökeskustelut kiusaamiseen osallistuneiden sekä tilanteen mahdollisten silminnäkijöiden kanssa.
 4. Yhteiskeskustelu kiusaamistilanteessa olleiden molempien osapuolten kanssa aikuisen harkinnan mukaan. Yhteiskeskustelu järjestetään, mikäli aikuisen harkinnan mukaan se on tarkoituksenmukaista esimerkiksi anteeksipyyttämisen kannalta eikä tapaaminen vaaranna kenenkään turvallisuuden tunnetta.
 5. Kotiin otetaan yhteyttä viimeistään siinä vaiheessa, kun tapahtumien kulku on selvitetty.
 6. Kirjataan tapahtuman tiedot Wilmaan KiVa-lomakkeelle.
 7. Seurauksien toimeenpano
 8. Seurantakeskustelut
 - Selvittelyn yhteydessä sovittu seurantajakso viimeistään kahden viikon päähän, jolloin tarkkaillaan, onko kiusaaminen loppunut.
 9. Tilanteen jatkuessa mahdolliset lisätoimenpiteet
 - Koulun kurinpidolliset seuraukset kiusaajalle: kasvatustalkut, jälki-istunto, kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen.
 - Yksilökohtainen oppilashuoltopalaveri kiusaajalle ja/tai kiusatulle, mikäli herää huoli kiusaajan tai kiusatun hyvinvoinnista.
 - Vanhempaintapaaminen, jossa voi olla kiusaajan ja kiusatun huoltajat, koulun edustus, kuraattori, sosiaalityöntekijä tai muita viranomaisia.
 - Lastensuojeluilmoitus kiusaajasta varhaisessa vaiheessa, mikäli herää huoli oppilaan hyvinvoinnista.
 - Rikosoikeudelliset toimenpiteet: Huoltaja voi tehdä rikosilmoituksen tapahtuneesta. Koulun rehtori ottaa yhteyttä poliisiin Ankkuritiimiin ja tekee tarvittaessa tutkintapyyntöä kiusaajasta.

2.Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joita ovat:

- Koulun yhteiset, sovitut toimintatavat
- Luokanopettajan/luokanvalvojan antama ohjaus ja palaute
- Kodin ja koulun välinen yhteistyö
- Yhteinen vastuunotto ja huolenpito
- Koulumotivaation lisääminen
- Luottamuksen ja välittämisen ilmapiirin vahvistaminen

Opetusta häiritsevälle tai koulun järjestyssääntöjä rikkovalle oppilaalle voidaan määrätä kurinpitorangeistus tai ojentaa häntä perusopetuslaissa tarkoitetuilla tavoilla. Oppilaita kohtaan voidaan käyttää vain perusopetuslaissa säädettyjä turvaamistoimenpiteitä. ([Perusopetuslaki 36§](#))

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus määrätä häiritsevä oppilas/opiskelija poistumaan luokasta tai muusta tilasta, jossa järjestetään opetusta taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. Rehtori ja opettaja voivat oppilasta/opiskelijaa poistaessaan käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan/opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai häirinnän vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. ([POL 36b§](#))

Kun oppilas/opiskelija poistetaan opetustilasta, hänet ohjataan valvottuun tilaan ja oppilaan huoltajaa informoidaan tilanteesta mahdollisimman pian. Oppilaan huoltajalle ilmoitetaan myös, jos tilanne vaatii

oppilaan opetuksen epäämistä eli oppilaan lähettämistä loppupäivän ajaksi kotiin. Voimakeinojen käyttö on aina kirjattava ja kirjaus toimitettava opetuksen järjestäjälle, joka arkistoi selostuksen.

Lapinlahden kunnan koulujen toimintatapa väkivaltatapausten selvittämisessä:

- Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täytyessä huoltajaa informoidaan rikosilmoituksen tekemisen mahdollisuudesta.
- Koulu selvittää ja kirjaa tapahtumat Wilman lomakkeelle. Selvitettäviä asioita ovat mm.
 - Tilanteen ja teon vakavuus
 - Tekijän valmius ottaa vastuu teostaan
 - Osapuolten valmius sovitteluun
 - Tilanteen toistuvuus
 - Muut mahdollisesti asiaan vaikuttavat seikat
- Oppilashuollon tuki on järjestettävä osapuolille, mutta oppilashuolto ei hoida selvittelyjä vaan antaa tukea jälkihoidollisesti ja tekee ennaltaehkäisevää työtä. Kaikille osapuolille toteutetaan jälkiseuranta, jossa seurataan, että väkivalta tai kiusaaminen loppuu, ja että osapuolilla on tarvittava koulunkäynnin tuki.
- Rehtori/opettaja määrää perusopetuslain mukaiset seuraamukset kokonaisvaltaisen harkinnan perusteella huomioiden seuraavat asiat
 - Jokaisessa tapauksessa selvitetään tarve lastensuojeluilmoitukselle ja poliisin tutkintapyyntölle, ja viranomaisia konsultoidaan matalalla kynnyksellä.
 - Tiedotus tapahtuneesta hoidetaan koulun aikuisten toimesta mahdollisimman nopeasti kaikkien osapuolten huoltajille.

3. Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Häirinnän määritelmä: [OPH:n opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa](#)

Lapsen ja nuoreen kohdistuvassa seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän altistamisestaan ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko.

Loukkaavaa käytöstä (mm. nimittelyä, kieltäytymistä työskentelemästä toisen kanssa, eristämistä ja toisen henkilön vähättelemistä) ei saa hyväksyä, vaan siihen puututaan välittömästi. Rasistiset merkit ja eleet ja muu rasistinen toiminta ovat täysin kiellettyjä koulussamme. Jatkuvasta rasistisesta toiminnasta tehdään ilmoitus poliisille.

3.1. Häirintä voi ilmetä esimerkiksi seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet tai kaksimieliset vitsit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat seksuaaliset huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt, viestit, kuvat tai videot eri sosiaalisen median kanavissa
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- rasististen tai loukkaavien eleitten esittäminen muille.

3.2. Häirinnän ehkäiseminen

Häirintää pyritään ennaltaehkäisemään seuraavin toimenpitein:

- Jokaisessa luokassa keskustellaan häirintään liittyvistä asioista.
- Erityisesti kiinnitetään huomiota uusien oppilaiden sopeutumiseen kouluun.

- Osana kiusaamisen ennaltaehkäisyä, toteutetaan tunne- ja turvataitoja vahvistavia opetustuokioita, joiden yhtenä tavoitteena on häirinnän ehkäiseminen
- Häirintää kartoitetaan samalla, kun tasa-arvosuunnitelmaa päivitetään kerran vuodessa.

3.3. Häirintään puuttuminen

- Häirintään puututaan samoin kuin koulukiusaamiseen.
- Jos kyseessä on selkeästi rikoksen tunnusmerkistön täyttävä teko, konsultoidaan aina poliisia ja lastensuojelua tilanteen hoitamisesta.

4. Kodin ja koulun yhteistyö

Suunnitelmasta tiedotetaan syyslukukauden alussa. Koteja kannustetaan ottamaan yhteyttä koulun henkilökuntaan välittömästi, kun koti saa tietää ei-toivotusta käyttäytymisestä. Koulun henkilökunta pitää oppilaiden huoltajat ajan tasalla koulussa sattuneista ao. oppilasta koskevista selvittelyistä. Yhteydenottokanavat ovat puhelin ja Wilma.

5. Yhteistyö viranomaisten kanssa

Koulu pitää yhteyttä viranomaisiin ensisijaisesti kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteita ennaltaehkäisevässä ja konsultoivassa mielessä. Akuuteissa tilanteissa rehtori ja oppilashuoltoryhmän jäsenet arvioivat tilannekohtaisesti, tarvitaanko viranomaisen apua. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen kuuluu tilanteen havainneelle henkilölle.

6. Suunnitelmasta tiedottaminen ja perehdyttäminen

Suunnitelmasta tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja koulun henkilökuntaa lukuvuoden alussa. Tiedottamisesta huolehtii rehtori. Suunnitelma on luettavissa myös kunnan kotisivulla.

7. Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta, seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi

Kiusaamiseen puuttumisen mallia käsitellään ja tarvittaessa päivitetään Lapinlahden kunnan oppilashuollon ohjausryhmässä. Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisin väliajoin toteutettaville koulun omilla sekä valtakunnallisilla kyselyillä (mm. THL:n kouluterveyskysely), joissa oppilailta kysytään kiusaamiseen liittyviä asioita. Koulujen toteuttamat kyselyt käsitellään opettajainkokouksissa ja valtakunnallisten kyselyiden tulokset viedään tiedoksi palvelulautakuntaan.